

Wyrok z dnia 25 lutego 2009 r.

II PK 185/08

Roszczenie pracownika o zaległe wynagrodzenie za pracę może być częściowo - stosownie do okoliczności - uznane za sprzeczne z zasadami współzycia społecznego (art. 8 k.p.), jeżeli strony pozostawały we wspólności konkubentkiej a będący pracodawcą konkubent pokrywał koszty wspólnego pożycia a także wydatki osobiste pracownika.

Przewodniczący SSN Jerzy Kwaśniewski (sprawozdawca), Sędziowie: SN Małgorzata Gersdorf, SA Maciej Pacuda.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 25 lutego 2009 r. sprawy z powództwa Marianny M. przeciwko Władysławowi S. o sprostowanie świadectwa pracy, wynagrodzenie za pracę, premię regulaminową i zapłatę ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy, na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy z dnia 27 marca 2008 r. [...]

o d d a l i ł skargę kasacyjną.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 17 stycznia 2008 r. Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Lubinie w sprawie z powództwa Marianny M. przeciwko Władysławowi S. o sprostowanie świadectwa pracy, wynagrodzenie za pracę, premię regulaminową oraz zapłatę ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy, zasądził od pozwanego na rzecz powódki: w pkt I kwotę 15.657,50 zł netto wraz z skapitalizowanymi odsetkami w kwocie 8.190, 50 zł liczonymi za okres od dnia 2 lipca 2003 r. do dnia 18 października 2007 r. i dalej idącymi odsetkami od odsetek od dnia 19 października 2007 r. do dnia zapłaty - tytułem zaległego wynagrodzenia za pracę za okres od dnia 1 czerwca 2003 r. do dnia 31 maja 2006 r., w pkt II kwotę 2. 253 zł netto wraz ze skapitalizowanymi odsetkami w kwocie 224,30 zł liczonymi za okres od dnia 7 grudnia 2006 r. do dnia 18 październi-

ka 2007 r. i dalej idącymi odsetkami od odsetek liczonymi od dnia 19 października 2007 r. do dnia zapłaty - tytułem ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy za lata 2003, 2004 i 2005, w pkt III kwotę 13.353,75 zł wraz ze skapitalizowanymi odsetkami w kwocie 6.549,70 zł liczonymi za okres od dnia 2 października 2003 r. do dnia 18 października 2007 r. i dalej idącymi odsetkami od odsetek liczonymi od dnia 19 października 2007 r. do dnia zapłaty - tytułem premii regulaminowej za okres od września 2003 r. do maja 2006 r.; dalej idące powództwo oddalił.

Sąd Rejonowy ustalił, że powódka świadczyła u pozwanego pracę na stanowisku księgowej i wykonywała wszystkie obowiązki wynikające z umowy o pracę. Zgłoszone w pozwie roszczenia należało w zasadniczej części uwzględnić, gdyż strona pozwana, pomimo kwestionowania twierdzeń powódki, że nie otrzymała ona dochodzonych świadczeń, nie przedstawiła na tę okoliczność żadnych dowodów. Pozwany nie przedłożył na żądanie Sądu akt osobowych powódki, list płac za sporny okres ani też nie przedstawił wyliczenia należności dochodzonej pozwem na wypadek jej zasadności. Pomimo kilkakrotnego zobowiązania pozwanego do złożenia wniosków dowodowych na poparcie swoich twierdzeń pozwany ograniczył się jedynie do wniosku o przesłuchanie swoich dzieci, które nie wnosiły nic do postępowania. W konsekwencji Sąd Rejonowy, uznając twierdzenia powódki za przyznane uwzględnił żądanie powódki co do zaległego wynagrodzenia, ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy oraz premii regulaminowej.

Wyrokiem z dnia 27 marca 2008 r. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy po rozpoznaniu apelacji pozwanego: I. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie I, II i III w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 15.000 zł netto z ustawowymi odsetkami od dnia 27 marca 2008 r. do dnia zapłaty tytułem wynagrodzenia za pracę, ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy i skapitalizowanych odsetek za cały okres zatrudnienia powódki u pozwanego; oddalił powództwo w pozostałym zakresie; II. oddalił apelację w pozostałej części.

Sąd drugiej instancji podzielił dokonane przez Sąd pierwszej instancji ustalenie, że za pracę świadczoną na rzecz pozwanego powódka nie otrzymywała wynagrodzenia ani nie wykorzystwała przysługującego jej urlopu wypoczynkowego. Podzielił także stanowisko Sądu pierwszej instancji w zakresie uznania za niedopuszczalne - stosownie do art. 84 k.p. - zawarcie ugody ze zrzeczeniem się powódki wynagrodzenia ponad kwotę 11.000 zł. Sąd drugiej instancji podkreślił, że zakaz zrzeczenia

się prawa do wynagrodzenia przez pracownika jest bezwarunkowy, nie obejmuje jednak zrzeczenia się prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie wynagrodzenia. Odsetki za opóźnienie, nawet jeśli powstały „na bazie” wynagrodzenia za pracę, mają bowiem odmienny od niego charakter prawny. W konsekwencji - Sąd drugiej instancji stwierdził, że o ile za niedopuszczalną należało uznać zawartą między stronami ugodę dotyczącą wynagrodzenia za pracę oraz ekwiwalentu za niewykorzystany urlop i premii regulaminowej, o tyle zrzeczenie się roszczenia dotyczącego odsetek za opóźnienie w zapłacie wskazanych należności było dopuszczalne i nie naruszało art. 84 k.p.

Zdaniem Sądu drugiej instancji Sąd pierwszej instancji nieprawidłowo uwzględnił żądania powódki uzasadniając to tym, że pozwany kwestionując twierdzenia powódki nie zgłosił żadnych wniosków dowodowych, przez co twierdzenia powódki należało przyjąć za przyznane. Według Sądu drugiej instancji w sytuacji, gdy strona nie wypowie się co do faktów przytoczonych przez stronę przeciwną, sąd nie może tylko z tej przyczyny uznać tych faktów za przyznane, ponieważ zastosowanie przepisu art. 230 k.p.c. jest możliwe tylko wówczas, gdy sąd weźmie pod uwagę wynik całej rozprawy. Oznacza to, że Sąd musi powziąć - na podstawie wyniku całej rozprawy, czyli wszystkich okoliczności sprawy, całego materiału procesowego - przekonanie, że strona nie zamierzała i nie zamierza zaprzeczyć istnieniu faktów przytoczonych przez stronę przeciwną. W razie wątpliwości nie można stosować przepisu art. 230 k.p.c. Niewypowiedzenie się jednej strony co do twierdzeń strony przeciwnej nie może samo przez się stanowić podstawy do uznania faktów za przyznane. Sąd pierwszej instancji pominął okoliczność, że pomiędzy stronami toczyło się odrębne postępowanie sądowe przez Sądem Rejonowym w Lubinie [...], które wskutek cofnięcia pozwu i zrzeczenia się roszczenia zostało prawomocnie umorzone. W tym umorzonym postępowaniu dokonano zrzeczenia się roszczenia co do kwoty ponad 11.000 zł objętej ugodą pozasądową. Biorąc pod uwagę to, że powódka w umorzonym postępowaniu dochodziła odsetek za opóźnienie w kwocie 9.462,52 zł oraz kwoty 39.552,40 zł tytułem wynagrodzenia za pracę, Sąd drugiej instancji przyjął, że powódka skutecznie zrzekła się jedynie roszczenia o zapłatę odsetek. Skuteczność takiego zrzeczenia nie może być zakwestionowana na podstawie art. 84 k.p. W pozostałym zakresie zrzeczenie jako sprzeczne z art. 84 k.p. jest nieważne. Według Sądu drugiej instancji, Sąd pierwszej instancji nie miał podstawy do zaakceptowania sposobu wyliczenia skapitalizowanych odsetek przedstawionego

przez powódkę, co doprowadziło do ich znacznego zawyżenia w sposób sprzeczny z art. 481 k.c.

Rozpoznając roszczenie o wynagrodzenie za pracę Sąd drugiej instancji wziął pod uwagę okoliczności w jakich powódka świadczyła pracę na rzecz pozwanego. Chociaż nie otrzymywała umówionego wynagrodzenia, to odprowadzała od niego należne składki na ubezpieczenie oraz zaliczki na podatek dochodowy. Świadczenia te finansował pozwany. Powódka korzystała także z pomocy finansowej pozwanego. W miejscu świadczenia pracy prowadziła własną działalność gospodarczą korzystając z infrastruktury biurowej pozwanego, minimalizując przez to koszty jakie poniosłaby, gdyby taką działalność prowadziła w innym miejscu. Powyższe okoliczności, według Sądu drugiej instancji, powinny mieć znaczenie przy ustaleniu wysokości należnych powódce świadczeń, gdyż pozwalały jej na minimalizowanie kosztów związanych z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej oraz dokonywanie oszczędności związanych z zaspokajaniem potrzeb dotyczących życia codziennego. Powódka nie partycypowała w kosztach prowadzenia wspólnego z pozwanym gospodarstwa domowego, w tym kosztów wspólnych wyjazdów. Brak finansowego zaangażowania powódki we wskazane wyżej sprawy przy pełnym finansowaniu wymienionych wydatków w całości przez pozwanego powinien być traktowany jako sposób finansowania przez pozwanego świadczenia przez powódkę u niego pracy. Gdyby bowiem powódka sama dokonywała wspomnianych wydatków oraz poniosła koszty związane z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej, to należne jej wynagrodzenie uległoby odpowiedniemu uszczupleniu i nie dysponowałaby pełną kwotą stanowiącą sumę osiągniętych u niego zarobków. W świetle tych okoliczności żądanie powódki zasądzenia całego wynagrodzenia Sąd uznał za nadużycie prawa (art. 8 k.p.). Przy ocenie zasadności roszczenia powódki Sąd drugiej instancji wziął także pod uwagę brak dokumentacji koniecznej dla szczegółowego wyliczenia dłużnych kwot oraz brak materiału dowodowego umożliwiającego ustalenie w sposób ścisły wysokości kwot, jakie pozwany przeznaczał na finansowanie prowadzonego wspólnie z powódką gospodarstwa domowego. W oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy nie jest też możliwe dokładne określenie tego ile powódka oszczędziła w związku z tym, że prowadziła własną działalność gospodarczą w biurze pozwanego.

W konsekwencji Sąd drugiej instancji zastosował art. 322 k.p.c. i zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 15.000 zł tytułem wszystkich dochodzonych przez nią świadczeń wraz z odsetkami liczonymi od dnia 27 marca 2008 r. Zasądo-

na kwota, łącznie z otrzymaną - w wyniku wykonania przez pozwanego pozasądowej ugody - kwotą 11.500 zł, stanowi górną granicę oszczędności, jakie powódka mogła poczynić w okresie objętym pozwem po zaspokojeniu swoich potrzeb bytowych. Za podstawę rozstrzygnięcia w zakresie określenia należności powódki Sąd drugiej instancji przyjął art. 322 k.p.c.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyła powódka w jego części oddalającej powództwo ponad kwotę 15.000 zł tytułem wynagrodzenia za pracę, ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, skapitalizowanych odsetek za cały okres zatrudnienia, odsetek dalej idących oraz tytułem premii regulaminowej. Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie apelacji pozwanego od wyroku Sądu pierwszej instancji w całości oraz o zasądzenie w obydwu przypadkach od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Skarga kasacyjna ma dwie podstawy. W ramach podstawy naruszenia przepisów prawa materialnego skarga zarzuca: a) błędne zastosowanie art. 8 k.p. w związku z art. 84 k.p. w związku z art. 171 § 1 k.p., przez zmniejszenie należnych powódce świadczeń w postaci wynagrodzenia za pracę (w tym premii regulaminowej) oraz ekwiwalentu za niewykorzystany urlop, pomimo że są to świadczenia, których pracownik nie może się zrzec, a ponadto brak jest jakichkolwiek przesłanek do oceny żądań powódki jako czynienia ze swego prawa użytku sprzecznego z zasadami współżycia społecznego; b) błędną wykładnię art. 84 k.p. w związku z art. 481 k.c. oraz art. 482 k.c. i przyjęcie, że roszczenie o odsetki jest roszczeniem odmiennym od roszczenia o wynagrodzenie za pracę; c) błędną wykładnię art. 58 § 1 i § 3 k.c., przez przyjęcie, że ugoda sprzeczna z art. 84 k.p. zachowuje swoją moc w stosunku do innych roszczeń, pomimo braku w ugodzie postanowień, które zachowałyby moc prawną; d) art. 65 k.c. w związku z art. 58 § 3 k.c., przez przyjęcie, że w ugodzie, którą strony zawarły w dniu 23 sierpnia 2006 r., powódka zrzekłaby się samych odsetek od dochodzonych roszczeń pracowniczych bez powiązania ich z wynagrodzeniem, premią regulaminową i ekwiwalentem za niewykorzystany urlop, pomimo że Sądy obu instancji nie poczyniły żadnych ustaleń co do zgodnego zamiaru stron i celu umowy, a także że strony zawarłyby tę ugodę, gdyby nie zawierała ona postanowień odnośnie zrzeczenia się roszczeń o wynagrodzenie za pracę.

W ramach podstawy mającego istotny wpływ na wynik sprawy naruszenia przepisów postępowania skarga zarzuca naruszenie: 1) art. 203 k.p.c., przez przyjęcie, że jeżeli dochodzi do cofnięcia pozwu po rozpoczęciu rozprawy, to jest to automatycznie powiązane ze zrzeczeniem się roszczeń. Według skarżącej z brzmienia tego przepisu wynika, że konieczne jest złożenie stosownego oświadczenia, a takiego powódka nie złożyła; 2) art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez niewskazanie w uzasadnieniu wyroku, dlaczego zmieniając wyrok Sądu pierwszej instancji Sąd drugiej instancji oddalił w całości powództwo w zakresie premii regulaminowej, a w pozostałym zakresie jedynie zmniejszył zasądzoną kwotę na podstawie art. 8 k.p. i „art. 203 k.c.”, a także przez sprzeczność między częścią dyspozytywną wyroku, a jego uzasadnieniem w zakresie odsetek; 3) art. 299 k.p.c., przez niezarządzenie przez Sąd drugiej instancji dowodu z uzupełniającego przesłuchania stron co do ustalenia zgodnego zamiaru stron i celu ugody pozasądowej, jaką strony zawarły w dniu 23 sierpnia 2006 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Koncentrując uwagę na zasadniczych elementach podstaw zaskarżonego wyroku, szczegółowo przedstawionych w uzasadnieniu tego wyroku, dostrzec można dwie główne przesłanki, którymi kierował się Sąd drugiej instancji. Pierwsza, najogólniej ją ujmując, polega na wyciągnięciu określonych konsekwencji z sytuacji faktycznej pomiędzy powódką i pozwanym, sytuacji złożonej na którą składał się stosunek pracy między bliskimi osobami pozostającymi we wspólnocie, wyrażającej się wspólnym zamieszkaniem, gospodarstwem domowym i wyjazdami na wypoczynek. Po ustaleniu, że powódka nie otrzymywała umówionego wynagrodzenia (co należy rozumieć jako fakt niewypłacania powódce pieniędzy) Sąd drugiej instancji uznał, że jej roszczenie o zapłatę całego wynagrodzenia (także określonych świadczeń ze stosunku pracy oraz odsetek za opóźnienie w ich zapłacie) podlega określonemu zmiarowaniu (zmniejszeniu) ze względu na ustalony fakt pokrywania przez pozwanego wydatków związanych ze stosunkiem pracy (składek na ubezpieczenie społeczne i zaliczki na podatek dochodowy) oraz związanych ze wspólnym życiem, a także udostępnieniem powódce biura na prowadzenie przez nią jej własnej, odrębnej od zatrudnienia u pozwanego, działalności gospodarczej.

Druga z zasadniczych przesłanek zaskarżonego wyroku dotyczy ustalenia, że ściśle udowodnienie wysokości żądania było niemożliwe, a w szczególności, pomijając kwotę wypłaconą powódce w ramach ugody pozasądowej, niemożliwe było zarówno „wyliczenie dłużnych kwot”, jak i dokładne oszacowanie uzyskiwanych przez powódkę od pozwanego świadczeń. Te trudności wyjaśnienia w sprawie tego co się powódce należało z uwzględnieniem świadczeń otrzymywanych, Sąd drugiej instancji rozwiązał przez zastosowanie art. 322 k.p.c., to jest zasądził „odpowiednią sumę według swej oceny, opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy”. Do tych rozważonych w trybie art. 322 k.p.c. okoliczności należało także ustalenie, że zasądzona kwota łącznie z otrzymaną już przez powódkę kwotą 11.500 zł, „stanowiąc mają górną granicę oszczędności jakie powódka mogła poczynić w okresie objętym pozwem po zaspokojeniu swoich potrzeb bytowych”. Ta ostatnia okoliczność stanowi jak gdyby klamrę oceny dokonanej na podstawie art. 322 k.p.c., bo - według Sądu drugiej instancji - oszacowana przez Sąd wielkość owych „zaoszczędzeń” powódki, stanowi różnicę pomiędzy tym co się powódce należało z tytułu zatrudnienia, a tym, co otrzymywała i co podlegało uwzględnieniu, zakreślając granicę zasadności jej żądania.

Skarga kasacyjna powódki nie podważa powyższych podstaw rozstrzygnięcia sprawy przez Sąd drugiej instancji, przy czym co do zastosowania art. 322 k.p.c. nie przedstawia zarzutu. Wobec niekwestionowania w skardze prawidłowości zastosowania art. 322 k.p.c. stwierdzić należy, że nie podlegały rozpatrzeniu w postępowaniu kasacyjnym (por. art. 398¹³ § 1 i § 2 k.p.c.) wskazane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przesłanki zastosowania tego przepisu, że udowodnienie wysokości żądania jest niemożliwe (nader utrudnione) i że zasądzona suma stanowi wynik należącego stosownie do tego przepisu - prawa Sądu dokonania oceny opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy; prawidłowości tej oceny nie zakwestionowano.

Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że przyjęte przez Sąd drugiej instancji założenie co do bezpodstawności domagania się przez powódkę całego wynagrodzenia za pracę, ekwiwalentu za urlop i premii, stanowi konsekwencję oceny, iż ustalone świadczenia, które powódka otrzymywała w ramach „związku z pozwanym”, powinny być traktowane „jako sposób finansowania przez pozwanego świadczenia przez powódkę u niego pracy”. Sąd drugiej instancji uznał jednocześnie, że całą tę sytuację należy ocenić w świetle art. 8 k.p., że powódka - korzystając „w

związku z pozwanym” z określonych świadczeń mających charakter podobny do częściowego zaspakajania zobowiązania z tytułu zatrudnienia - nadużywa prawa w rozumieniu art. 8 k.p., domagając się mimo to całości wszystkich należności z tytułu zatrudnienia.

Powyższa ocena prawna może nie wydawać się w pełni konsekwentna. Częściowe „sfinansowanie” stanowiłoby wystarczającą podstawę do ustalenia bezpodstawności domagania się wynagrodzenia już zaspokojonego. W związku z tym należy podkreślić, że Sąd dlatego powołał się na klauzulę nadużycia prawa z art. 8 k.p., iż - według jego ustaleń i oceny - sytuację ponoszenia przez pozwanego kosztów wspólnego pożycia i ponadto określonych kosztów działalności gospodarczej powódki nie można wprost określić jako wypełnienia obowiązku pracodawcy. Jednakże świadczenia na rzecz powoda spełniały analogiczną funkcję, były jakąś pośrednią formą współuczestniczenia przez powódkę w kosztach wspólnego pożycia. To właśnie ze względu na tło wspólnego pożycia stron z przyjęciem przez obie strony zasady pokrywania kosztów przez pozwanego, wyprowadzona została przez Sąd omawiana konstrukcja nadużycia prawa. Przeciwno tak rozumianej ocenie prawnej zaskarżonego wyroku skarga kasacyjna nie wywiodła przekonujących zarzutów. Skarżący w ramach zarzutów materialno - prawnych nie może kwestionować ustaleń faktycznych zaskarżonego wyroku o „finansowych” podstawach związku stron i istocie tego związku. Niedopuszczalna jest zatem argumentacja zarzutu naruszenia art. 8 k.p. (w związku z art. 84 i art. 171 § 1 k.p.) opierająca się na twierdzeniach faktycznych sprzecznych z ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego wyroku (por. art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Nie podlegały rozpatrzeniu w postępowaniu kasacyjnym nowe twierdzenia faktyczne dotyczące utrzymywania się przez powódkę z własnej działalności i dotyczące wskazanego w skardze stylu pożycia stron, łącznie z tym, że „powódka to co otrzymywała od powoda nieodpłatnie rekompensowała mu wzajemnymi nieodpłatnymi świadczeniami”. Jeżeli nie podlegają uwzględnieniu okoliczności faktyczne, które nie zostały w sprawie ustalone, a badaniu Sądu Najwyższego podlega zastosowanie art. 8 k.p. do sytuacji faktycznej stanowiącej podstawę rozstrzygnięcia, to ocena wyroku nie budzi zastrzeżeń. Sprzeczność żądania powódki z zasadami współżycia społecznego odnosi się do tej części jej żądania o wypłatę wynagrodzenia, które zostało przez nią jakby „skonsumowane” w ramach pożycia, określonego przez skarżącego związkiem konkubenckim. Zakwestionowana ocena, wbrew temu jak ją przedstawia skarżący, stanowi przekonujący wynik dążenia Sądu,

ażeby zastosować zasady współżycia społecznego do związku konkubenckiego, w znaczeniu tych zasad możliwie podobnym do relacji małżeńskich.

Bezzasadnie w skardze kasacyjnej kwestionuje się przypisanym przez Sąd drugiej instancji skutkom zawartej umowy pozasądowej, z powołaniem się na którą powódka skutecznie prawnie zrzekła się - w innej sprawie - roszczeń z tytułu odsetek. Nie ma racji skarżąca, że z art. 84 k.p. wynika zakaz zrzeczenia się roszczenia o odsetki. Odsetki, chociaż dotyczą niewypłaconego w terminie wynagrodzenia za pracę mają odmienny od niego charakter; stanowią rodzaj zryczałtowanego odszkodowania - nie mają żadnego elementu charakteryzującego wynagrodzenie za pracę. Kwestia ta nie budzi wątpliwości (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2006 r., II PK 317/05, OSNP 2007 nr 13-14, poz. 185), skoro ochronie wynagrodzenia za pracę, oprócz wynagrodzenia za pracę w sensie ścisłym, podlegają należności przysługujące pracownikowi na podstawie przepisów prawa pracy w rozumieniu art. 9 § 1 k.p. i spełniające funkcje podobne wynagrodzeniu za pracę.

Ze względu na przepisy chroniące wynagrodzenie za pracę Sąd uznał bezskuteczność ugody stron w zakresie zrzeczenia się wynagrodzenia za pracę i w tym przedmiocie dokonał ustaleń z pominięciem zarówno tej ugody, jak i procesowego znaczenia postępowania sądowego zakończonego umorzeniem postępowania na skutek cofnięcia pozwu połączonego ze zrzeczeniem się roszczenia. Zarzuty przeciwko tej ocenie zgłoszone w skardze kasacyjnej są bezzasadne także w płaszczyźnie wskazanego w skardze art. 58 § 1 i § 3 k.c., art. 65 k.c. oraz 203 k.p.c. Podzielając ocenę Sądu drugiej instancji - w związku z podniesioną w skardze argumentacją - należy zauważyć, że w odrębnej sprawie sądowej (zakończony wspomnianym wyżej prawomocnym umorzeniem postępowania) powódka (reprezentowana przez fachowego pełnomocnika procesowego) zrzekła się roszczenia. Była więc - wbrew gołosłownemu zarzutowi - wyraźna podstawa do odtworzenia oświadczenia woli powódki w rozumieniu art. 65 i art. 58 § 3 k.p.c., oświadczenia woli obejmującego ugodę i zrzeczenie się roszczenia z powodu spełnienia przez pozwanego określonego świadczenia. Nie ma żadnej przesłanki, a w każdym razie skarga takiej nie powołuje, z której można by wyprowadzić wniosek o tym, że powódka nie zrzekła się skutecznie roszczeń odsetkowych, skoro została - co najmniej w ich zakresie - zaspokojona. Jeżeli zostały te czynności prawne zakwestionowane przez Sąd w zakresie wynagrodzenia za pracę ze względu na ochronne co do tego znaczenie art. 84 k.p., to nie zaistniały okoliczności, o których mowa w art. 58 § 3 k.c., z których wynikałoby, iż

bez tych postanowień dotkniętych nieważnością - czynności nie zostałyby dokonane. Podkreślić należy, że chodzi tu o co najmniej dwie czynności prawne - ugodę sądową i zrzeczenie się roszczenia w sprawie między innymi o odsetki. Stwierdzić też trzeba, że odnośnie do wskazanego w skardze art. 203 k.p.c. skarżący wyraża najzupełniej zbytecznie uwagę, że po rozpoczęciu rozprawy cofnięcie pozwu bez zezwolenia pozwanego wymaga zrzeczenia się roszczenia. Nie wiadomo dlaczego tak odczytaną treść art. 203 k.p.c. przedstawiono jako zarzut przeciwko zaskarżonemu wyrokowi, skoro w powołanej sprawie doszło właśnie do wyraźnego złożenia oświadczenia o zrzeczeniu się roszczenia.

Bezzasadne są także pozostałe zarzuty „procesowej” podstawy skargi kasacyjnej. Zarzutu naruszenia art. 299 k.p.c. skarżąca nie uzasadniła adekwatną do niego argumentacją, skoro nie wskazała przepisów procesowych, które zobowiązywały Sąd drugiej instancji do przeprowadzenia z urzędu dowodu z uzupełniającego przesłuchania stron, na okoliczności wskazane przez stronę dopiero w skardze.

Z kolei za naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. uważa skarżący to, że uzasadnienie wyroku jest niezgodne z sentencją tego wyroku w zakresie oddalenia w całości roszczenia z tytułu premii regulaminowej oraz w zakresie orzeczenia o odsetkach. O pewnej niezgodności można by mówić wyłącznie w odniesieniu do roszczenia z tytułu premii regulaminowej, które w pozwie było wyodrębnione obok roszczenia o wynagrodzenie za pracę, natomiast w wyrażeniu z sentencji wyroku zostało ono potraktowane łącznie jako część „wynagrodzenia za pracę”. Nie jest to uchybienie przepisu określającego „skład” uzasadnienia wyroku, ale raczej niedokładność jego sentencji, której zarzucony przepis nie dotyczy. Natomiast bezzasadne jest zastrzeżenie skarżącego co do tego, że skapitalizowane odsetki powinny być całkowicie oddalone, a nie podlegać regule zmniejszenia należności powódki. W uzasadnieniu wyroku wskazuje się bowiem na bezzasadność roszczenia o odsetki w zakresie, w jakim objęte były przedmiotem postępowania w sprawie zakończonej postanowieniem o umorzeniu postępowania.

Z powyższych względów, wobec bezzasadności każdego z zarzutów obu podstaw skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy orzekł w myśl art. 398¹⁴ k.p.c.

=====